

MĀJAS DARBA ATRISINĀJUMI

1. uzdevums

Atrisināt grupu darba 8. uzdevumu!

8	Kādus naturālos skaitļus var ievietot x un y vietā, lai iegūtu patiesu vienādību $(x-2) \cdot (y-2) = 4$?
----------	--

Atrisinājums

Ievērojam, ka skaitli 4 kā divu veselu skaitļu reizinājumu var izteikt sešos veidos (ņemot vērā reizinātāju secību): $1 \cdot 4$, $-1 \cdot (-4)$, $4 \cdot 1$, $-4 \cdot (-1)$, $2 \cdot 2$ un $-2 \cdot (-2)$.

Katrā gadījumā aprēķinām x un y vērtības:

$$\begin{array}{ll}
 1) \begin{cases} x-2=1 \\ y-2=4 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} x=3 \\ y=6 \end{cases}; & 2) \begin{cases} x-2=-1 \\ y-2=-4 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} x=1 \\ y=-2 \end{cases} \text{ (neder);} \\
 3) \begin{cases} x-2=4 \\ y-2=1 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} x=6 \\ y=3 \end{cases}; & 4) \begin{cases} x-2=-4 \\ y-2=-1 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} x=-2 \\ y=1 \end{cases} \text{ (neder);} \\
 5) \begin{cases} x-2=2 \\ y-2=2 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} x=4 \\ y=4 \end{cases}. & 6) \begin{cases} x-2=-2 \\ y-2=-2 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} x=0 \\ y=0 \end{cases} \text{ (neder).}
 \end{array}$$

Atbilde. $\begin{cases} x=3 \\ y=6 \end{cases}$, $\begin{cases} x=6 \\ y=3 \end{cases}$ vai $\begin{cases} x=4 \\ y=4 \end{cases}$.

2. uzdevums

Vidējais aritmētiskais 10 dažādiem naturāliem skaitļiem ir 10. Kāda ir lielākā iespējamā vērtība lielākajam no šiem skaitļiem?

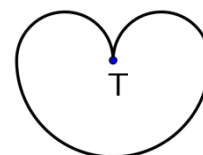
Atrisinājums

Visu doto naturālo skaitļu summa ir $10 \cdot 10 = 100$. Lielākais skaitlis sasniegs savu maksimālo vērtību, ja pārējie 9 naturālie skaitļi būs mazākie iespējamie. Deviņi mazākie naturālie skaitļi ir 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. Līdz ar to desmitais naturālais skaitlis ir $100 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 6 - 7 - 8 - 9 = 55$. Tātad lielākā iespējamā vērtība lielākajam no dotajiem skaitļiem ir 55.

3. uzdevums

Zīmējumā attēlotā figūra ir izveidota no trīs pusapļiem, kuru centri atrodas uz vienas taisnes. Diviem no šiem pusapļiem rādiuss ir 1 cm un abi šie pusapļi saskaras punktā T . Trešajam pusapļim rādiuss ir 2 cm.

Vai noteikti katra taisne, kas vilkta caur punktu T , sadala dotās figūras perimetru divās vienādās daļās?

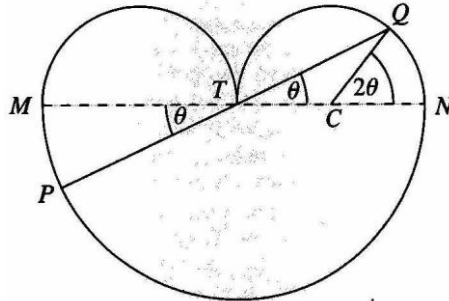

Atrisinājums

Risinājumā izmantosim riņķa līnijas garuma aprēķināšanas formulu $C = 2\pi R$ un riņķa līnijas loka

garuma aprēķināšanas formulu $l = \frac{2\pi R\alpha}{360^\circ}$.

Pieņemsim, ka caur punktu T novilkta patvaļīga taisne PQ (skat. zīm.).

Divu mazāko pusriņķa līniju perimetrs ir $2 \cdot \frac{1}{2} \cdot 2\pi \cdot 1 = 2\pi$, lielākās pusriņķa līnijas garums ir

$\frac{1}{2} \cdot 2\pi \cdot 2 = 2\pi$. Lai pierādītu uzdevumā prasīto, pietiek pierādīt, ka $\cup MP = \cup QN$.

Apzīmējam $\angle MTP = \theta$. Tad $\cup MP = \frac{2\pi \cdot 2 \cdot \theta}{360^\circ} = \frac{\theta\pi}{90}$. Ievērojam, ka $\angle QTC = \angle MTP = \theta$ kā

krustleņķi un $\angle QCN = 2\angle QTC = 2\theta$ kā centra un ievilktais leņķis. Tad $\cup QN = \frac{2\pi \cdot 2 \cdot 2\theta}{360^\circ} = \frac{\theta\pi}{90}$.

Esam ieguvuši, ka $\cup MP = \cup QN$.

Tātad katra taisne, kas vilkta caur punktu T , sadala dotās figūras perimetru divās vienādās daļās.

4. uzdevums

Izmantojot RSA algoritmu, kur atslēgas ģenerēšanai tiek izmantoti pirmskaitļi $p = 43$, $q = 53$, kā arī skaitlis $e = 5$, aizšifrēt tekstu „IR”.

Atrisinājums

Atslēgas ģenerēšana:

- Pirmskaitļi $p = 43$ un $q = 53$ ir doti, aprēķinām $n = 43 \cdot 53 = 2279$.
- Aprēķinām $\varphi(n) = (43 - 1)(53 - 1) = 42 \cdot 52 = 2184$.
- Ir jau dots, ka $e = 5$.
- Aprēķinām $d = e^{-1} \pmod{2184} = 437$.
- Tātad publiskā atslēga ir $(2279, 5)$, bet slepenā – 437.

Aizšifrēšana:

- Izteiksim „IR” kā skaitli: $13 \cdot 34^0 + 25 \cdot 34^1 = 13 + 850 = 863$,
- Aprēķinām kriptotekstu $c = 863^5 \pmod{2279} = 415$, kas arī ir atbilde.

Vēl var pārbaudīt, ka $415^{437} \pmod{2279} = 863$, t.i., aizšifrēts ir pareizi.

5. uzdevums

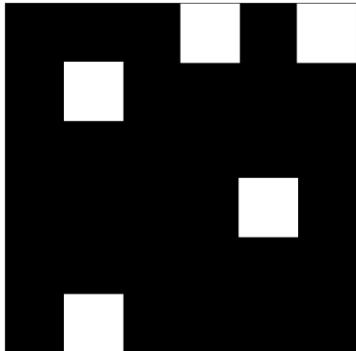
Atminēt ziņojumu un uzzīmēt attiecīgo „Kardano sietu”, ja dots

a) 4×4 kvadrāts ar kriptotekstu

G	I	Ņ	R
A	A	Ī	N
K	A	A	D
S	Z	V	R

b) 6×6 kvadrāts ar kriptotekstu un „sietu”, kurā izgriezti jau 5 lodziņi

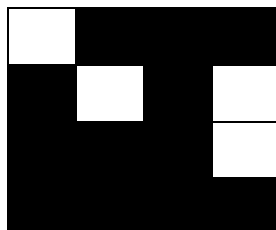
.	E	O	S	S	M
T	U	B	A	S	L
I	G	A	A	F	D
B	D	I	I	Z	Ā
E	S	K	A	O	.
S	M	.	A	.	J

Atrisinājums

Pamatteksts (ieliekot atstarpes) un attiecīgais „Kardano siets”:

a) „GANDRĪZ VAKARIŅAS”

b) „ESMU FIZMATS LABĀKAJOS GADOS ... BAIDIES.”

